

juist van morgen heb ik ze uit zien vliegen; kwieke, pientere kleintjes en nu komt hij misschien eens kijken of ze er ook nog een vergeten hebben.

De merel zwijgt een oogenblik verbluft maar dan klinkt zijn lied weer, hoewel anders dan daar straks, driftiger, niet zoo zacht meer; harder schettert het winterkoninkje en boozier wordt de merel, zoodat de oude Dominee verbaasd opkijkt van het boek, waarin hij verdiept is en zegt: »Wat maken die vogels van avond toch een leven!« Ik glimlach maar even, ik ben bang om ze te storen en moet eens zien hoe het afloopt. Nog een paar minuten duurt de wedstrijd, dan geeft de merel het op en vliegt weg; het winterkoninkje is overwinnaar gebleven, hij laat nog een laatsten triomfkreet hooren en verdwijnt dan ook — en alles is weer even stil en vredig als te voren.

We maken nog een wandeling door den moestuin en staan nog even bewonderend stil voor de rozen; daar klinkt de Zettensche avondzang van een der omliggende gestichten, negen uur, witte dampen stijgen op uit de weiden, het wordt kil, we moeten naar binnen.

C. E. v. DE.

VAN KRAAIENLEVEN.

IN den loop van dezen zomer voedde ik zes jonge kraaien op, die alle weldaden zeer waardeerden en in volle vrijheid rondvlogen. Ik had dus gelegenheid deze aardige intelligente dieren gade te slaan en nu ze mij met den herfst verlaten hebben, wilde ik aan dierenvrienden een en ander omtrent hun eigenaardigheden vertellen.

Armzalig, half naakt redde ik ze uit de handen van jongens; twee nesten, één met drie groote veldkraaien het andere met drie kleine torenkraaitjes of kouwtsjes. Gulzig verorberden ze iedere tien minuten beschuit in melk, en als ze mijn stem of stap maar hoorden was het een lawaai, dat je hooren en zien verging. Het eerste stapten de kleine kouwtsjes uit het nest, zwak op de voetjes rolden ze eerst omver, doch zaten weldra op de stokjes der voliere. De groote veldkraaien bleven veel langer babies, waren 't warme nest niet uit te krijgen, werden dik en vet en dagelijks gulziger. Eindelijk waggelden ze log, onhandig rond, en eer ze besloten te vliegen vergingen er zeker weken. Aardig was het om te zien hoe de kouwtsjes, hoewel veel ontwikkelder, de grooten als hun beschermers beschouwden, onder hun vleugels kropen en uit hun open snavel het brood haptten; vooral opmerkelijk, daar er in vrijheid groote vijandschap heerscht.

Jaapje, de lieveling, de dikste grootste veldkraai, hield er een speciaal vriendinnetje op na, waarvan hij onafscheidelijk was. Samen zaten ze in de regenbak, samen in een hoekje van de zonnentent, samen ondernamen ze expedities; vond Jaapje een regenworm, het kleintje kreeg zijn deel mee.

Met hun woonplaats waren ze buitengewoon ingenomen; zoo'n heerlijk ouderwetsch huis aan de rivier, met hooge populieren er naast, groote oude wallen op zij, een heerlijke uiterwaard vol regenwormen er vóór. En dan de tuin en de kerktoren, waar je familie en vrienden woonden. Van het dak namen ze letterlijk bezit, loerden over de dakgoot, wat er in de waranda voorviel en gooiden stukjes dakpan naar beneden. Ook was er een dak met grint, dat zoo leuk rinkelde op een glazen lantaarnraam, tot schrik van de bewoners!

Die heerlijke zomermaanden, als buiten in de open waranda de ontbijt tafel gedekt werd! Dan loerde je totdat de meid naar de keuken was en dan begon de inspectie! Een groote hooge melkkan, waar Jaapje als hij op de teenen ging staan, met zijn uitgerekte hals net in kon. Die lekkere witte melk, die je bij je kraaienmoeder nooit gehad had! Dan was er een

botervlootje, waarvan de deksel heel gemakkelijk opwipte en een suikerpot waar je in graven kon! En dan die mooie ronde eitjes! Als je ze maar met een flinke slag op den grond gooide kwam er wel een deuk in en kon je die gele dooier lekker oppeuzelen, het wit liet je maar kalm liggen. Later toen Jaapje een sterke reuzenkraai geworden was, vond hij het eenvoudiger het heele ei in zijn bek te nemen, zoodat zijn oogen uitpuilden; het werd dan begraven in de uiterwaard onder blaadjes en takjes. In den loop van den dag werd het dan opgepeuzeld. Herhaaldelijk vond ik gekookte eieren, van wie weet welke ontbijttafel!

Die heerlijke zomermaanden, als de vronw met haar verstelwerk buiten kwam zitten, die mand met gekleurde sokken, waarvan zooveel drukte gemaakt werd als je ze op het dak verstopte! En dat naaidoosje, met wel honderd knoopjes, die je er in en er uit gooide! Die rolletjes band die zoo prettig uitrolden, als je de lucht invloog en dat koperen centimeterdje, dat weer inrolde, al zette je beide pooten er op! En die blikken vol Schadenfreude die je van uit een boom op de vrouw wierp als je haar derde, laatste, zilveren vingerhoed meegesleept had of als je een juist voltooide brief een luchtreis liet maken tot algemeene ontzetting! En dan die inmaaktijd als je die mooie lange snijboonen een voor een van de eene mand in de andere gooide en die sterliscerflesschen, waar je ring en deksel van wegpakte. Jaapje vooral was voor geen kleintje vervaard. Een inktkoker omgooien en met zijn inktvoetjes rustig afdrukken maken op het tafelkleed, midden in de schaal ingemaakte boschbessen springen, en vandaar op een schoone witte blouse neerdalen!

Kwelgeesten zijn het geweest met hun zessen, en Jaapje vooraan! Zelfs de arme dikke marmot, die zoo noodlottig aan zijn einde kwam, wist er van te vertellen. Zelfs in haar slaap-vertrek was ze niet veilig. Jaapje stapt ongegeneerd naar binnen; houdt inspectie en de moeder marmot weet niets beters te doen dan haar kleintjes met houtwol te bedekken! Vooral op 't oranje vlekje achter op zijn rug had Jaapje 't afgezien zooals hij trouwens voor sprekende kleuren zeer gevoelig was. Een rood dasje wekte in hooge mate zijn begeerte op; een geheel schaalje met rose ham bergt hij in een minimum van tijd in de dakgoot en wij kijken met leede oogen van onze drooge boterhammen naar een steeds aangroeiend heuveltje bladeren. We worden echter door 't vriendinnetje gewroken. Nauwelijks is Jaapje weg of ze doet zich te goed aan de buit, doch wordt plotseling door Jaapje vol woede verjaagd die zijn buit gauw elders verstopt. Een tijdlang wist Jaapje geen veiliger bergplaats dan de stijve wit-linnen boord van de vrouw! Hij zoekt uit 't gemeenschappelijk menu de lekkerste hapjes, vult er zijn krop mee en brengt vlug den inhoud achter den boord waarna hij gauw weer met de anderen meelucht, en als alles op is komt pas de inhoud van het voorraadschuurtje aan de beurt, en hij zal zich nooit met de juiste plaats vergissen. Tyrannie en jaloersch als Jaapje is. Hij alleen maakt aanspraak op liefkoozingen! Heeft iemand den moed de anderen beminnelijk toe te spreken, Jaapje daagt geheel onverwachts op, dringt den concurrent met zijn breede schouders op zij, rechts en links een pik en Jaapje gaat zitten met den kop spits vooruit, met hangende vleugels, met knippende oogen en slaanden staart en maakt de gekste geluiden. Worden de bloemen begoten, moet hij vooraan onder den gieter en als er naar regenwormen gespuit wordt, zit hij op de spa en vischt ze al uit den grond, voordat een menschenoog er ook maar een puntje van zag. Wordt het dagelijksche bad klaargezet, Jaapje moet het eerst er in en laat voor de anderen een sopje over. Een heerlijkheid zoo'n bad! maar schoon en helder moet 't zijn! Eerst wordt er dan een slokje uit gedronken, dan wordt 't water met den kop op zij gespatterd en Jaapje springt er midden in en slaat met den staart op en neer dat 't rondom spattert. Dan een zonnebadje; alle veeren worden één voor één door den snavel gehaald en 't toilet is gereed! Het aquarium als badgelegenheid is ook niet te versmaden, te meer daar al die vischjes en weeraaltjes tusschen de bedrijven door, erg lekker smaken, alleen maar vervelend dat daar later zoo'n gekke drukte over gemaakt werd. Eens zag Jaapje een groote zwarte veer afkomstig van een hoed; met de meeste teekenen van ontzetting staart hij er op, het heele dier wordt spits

en dun en onder 't uitstooten van een vervaarlijk eigenaardig geluid, een wraakgeroep, vliegt hij heen.

Dit combinatievermogen van het dier, „daar hebben ze een van mijn familie geplukt”, is wel het werkwaardigste moment, dat ik in het kraaienleven waarnam.

Grooten nijd wekt bij Jaapje een buurkraai op, die een kanarievogel sprekend imiteert, en de prachtigste rollers produceert. Trouwens om 't in 't spreken een eind te brengen is nooit Jaapje's ambitie geweest.

Op zekeren dag was Jaapje ziek, hij at niet en een hevig gezwollen poot trekt hij op. Een keurig waterverbandje wekt zoozeer de verontwaardiging der anderen op, dat ze 't er af trekken en Jaapje mishandelen. Zelfs een kraai schijnt niet iets bijzonders te mogen hebben.

De veerarts werd gehaald doch zonder baat. Toen rekende Jaapje's pleegmoeder op de slimheid van den lieveling; ze wond een koud nat doekje om den stok en weldra zat Jaapje met 't zieke voetje steeds op den natten doek en was zoo verstandig, den gezonden poot er zorgvuldig naast te houden. Na een week was hij weer even bij de hand en lekkerbekkerig als voorheen. Melk van den vorigen dag verkoos hij niet, een vlotje keukenboter verwaardigde hij zich niet aan te raken; en bij twee kwaliteiten kaas zocht hij de beste soort er uit om dit in zijn voorraadschuurtje te bergen. Lang nadat Jaapje onsolide geworden was en dagen en nachten uitbleef, werden nog onder matten, kleedjes en kussens heele provi-sies gevonden.

Zoo verging de zomer en op een mooien herfst-dag is Jaapje verdwenen; groote ontsteltenis bij alle huisgenooten, geen roepen hielp, eindelijk een advertentie en Jaapje verscheen, precies op de lunch. De verloren zoon is niet meer gefuifd! Grof ondankbaar verdween hij na afloop en nam als toppunt de anderen mee! Nooit heb ik ze meer teruggezien ze schijnen het kraaiengezelschap toch op den duur boven het onze te verkiezen. Wanneer ze er echter over denken, mee te trekken, zal hun dit niet meevallen, dik en vet en lui, als ze zijn, en de lekkere eitjes kaas en melk, gehakte biefstuk en ham zullen dan nog wel eens voor hun kraaien-memorïe opdagen.

ELSE KALSHOVEN—BIERMANS.

OVER „HYPNOSE” BIJ DIEREN.

IN de achttien jaar, dat »De Levende Natuur« nu bestaat, werden er al heel wat brokjes biologie in behandeld. Kwam dit bij de flora dikwijls neer op de manier van bestuiving en verbreiding, de fauna werd van allerlei kant bekeken. En toch vond ik nergens de hypnose der dieren besproken. Misschien was dit met opzet, omdat het wel wat lijkt op doelloos dierenmartelen, want dichter bij zijn oplossing wordt het raadsel toch niet gebracht. Een ieder kan namelijk de proeven, die ik hier ga beschrijven, gemakkelijk nadoen. Ze zijn al eeuwenoud en eeuwen onbegrepen en ook nu zijn ze ons nog even duister. Zouden we hier staan aan de grens van het gebied waarover we het »ignorabimus« moeten uitspreken?

Voorzoover ik weet was de eerste, die het verschijnsel van hypnose bij dieren opmerkte een beroemd en geleerd Jezuit, pater Athanasius Kircher. Hij leefde in het midden van de 17e eeuw en was een origineel man, die vele eigenaardige waarnemingen heeft opgeteekend en nog steeds vindt een zijner werken dat op boekenscheffingen dikwijls voorkomt, »d'onder-aardse wereld in haar goddelijk maaksel en wonderbare uitwerkselen aller dingen; 1682«, daar veel liefhebbers.

Later vond men tusschen de hypnose van mensch en dier zooveel verschil, dat men het laatste ook wel katalepsie verlamming door schrik noemde.

Het beroemde »experimentum mirabile« van Kircher, was als volgt.

Hij bond een kip aan de pooten vast en fixeerde haar voor een op den grond getrokken